

EKO ANHOVO IN DOLINA SOČE
Srebričeva ulica 18, Deskle
www.ekoanhovo.org

Spoštovani občani in občanke, dragi krajanji in krajanke,

približuje se konec koledarskega leta. Letos bo zaradi ukrepov pred širjenjem okužbe bolj trpek, kot bi si želeli, a verjamemo, da bo že pomlad lepša in da se bomo naslednjega novega leta spet veselili tako kot vedno doslej.

Za nami je delovno leto 2020, polno okoljevarstvenih dogodkov. Dosegli in presegli smo marsikateri mejnik, ki se je še nedolgo nazaj zdel nemogoč. Radi bi vam predstavili del tega, kar smo naredili za naše okolje in zdravje z željo, da bi ustvariti nam in otrokom lepši danes in obetajoč jutri.

POZIV ZDRAVNIKOV IN ZDRAVNIŠKE ZBORNICE

V januarju je odmeval poziv, ki ga je skoraj 600 zdravnikov in zobozdravnikov skupaj z Zdravniško zbornico naslovilo na državne in občinske odločevalce. **Pozvali so jih, naj pri odločanju o novih posegih v okolje upoštevajo tveganja za zdravje ljudi in naj v zdravstveno prizadeta območja (kakršno je tudi območje srednje Soške doline) ne dovoljujejo dodatnih obremenitev.** Pri določanju dopustnih mejnih vrednosti za izpuste pa naj izhajajo iz zdravja ljudi, zato naj spremenijo sedaj različno določene mejne vrednosti za sežigalnice in sosežigalnice odpadkov.

Poziv so oblikovali štirje prvopodpisniki na čelu z našo zdravnico dr. Nevenko Mlinar. **Njena prizadevanja niso ostala neopažena, bralci in poslušalci primorskih medijev smo jo izbrali za osebnost Primorske v mesecu januarju.** Z veseljem smo ji čestitali.

Zaradi velikega odziva smo v društvu organizirali zbiranje podpisov v podporo pozivu. Mogoče ga je bilo oddati v več trgovinah, tudi Novi Gorici, Brdih, Tolminu in širši okolici. Pomagali so mnogi člani društva, organizirali smo tudi spletno peticijo. **V razmeroma kratkem času smo tako zbrali preko 7000 podpisov podpore.**

13. februarja je bila zaradi poziva zdravnikov organizirana izredna seja občinskega sveta. Nanjo je bilo povabljenih več državnih institucij, od katerih naj bi županja in občinski svetniki (kot je bilo zapisano v izjavi) »izvedeli resnico in dobili odgovore na vprašanja« o stanju okolja. Pred sejo je novoustanovljena civilna iniciativa Danes organizirala spominski shod z nazivom »Nismo podatki«. Tega shoda smo se v velikem številu udeležili tudi člani društva.

Na njem smo naši zdravniki in predstavniku Zdravniške zbornice predali zbrane podpise podpore ter se vsem še enkrat zahvalili za njihov pogum in požrtvovalnost, s katerim so opozorili na obremenitve in tveganja, ki smo jim izpostavljeni v srednji Soški dolini.

SEJA DVEH ODBOROV DRŽAVNEGA ZBORA

20. februarja smo se na povabilo Državnega zbora udeležili seje Odbora za zdravstvo ter Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor na temo onesnaženosti okolja v srednji Soški dolini zaradi sosežiga odpadkov. Na sejo so bili povabljeni ministrstva in državne inštitucije, občina, Zdravniška zbornica, naša zdravnica in drugi strokovnjaki, nekatere civilne iniciative, Gospodarska zbornica in podjetje Salonit Anhovo. Številni referati in razprava na seji so bili dolgi, seja se je zaključila v poznih večernih urah.

Na seji smo predstavili obstoječe stanje v našem okolju, diskriminatorno zakonodajo, vprašljive postopke dosedanjih dovoljenj, predvsem pa emisije škodljivih snovi v zadnjih letih, ter smo pred tem analizirali po številnih pridobljenih meritvah in podatkih. Z vsem tem smo posredno odgovorili na delne podatke oziroma celo zavajanja, ki nam jih sporočajo. **Udeleženci so zavzeto prisluhnili**, zato lahko rečemo, da smo dobro predstavili našo okoljsko problematiko in obenem pokazali, da lahko tudi kot civilna iniciativa dosegamo strokoven nivo.

Žal so na koncu kljub vsem referatom in razpravi prišla do izraza »prerivanja« med strankami, najbrž tudi vpliv lobiranja. Zato so bili na koncu namesto predlaganih sprejeti kompromisni sklepi, ki pa so vendarle pokazali, da je problematika v našem okolju pereča, in sicer:

- poslanci so sprejeli stališče, da je povečanje sosežiga odpadkov neprimerno;
- vlado so pozvali, naj ustanovi medresorsko delovno skupino, ki bo preučila možnosti za izenačitev mejnih vrednosti emisij iz sosežigalnic odpadkov s tistimi iz sežigalnic ter pripravila načrt okoljske sanacije srednje Soške doline;
- vlado so pozvali naj pripravi spremembe zakonodaje, da bo meritve emisij izvajala država in ne sami onesnaževalci, ter preveri zakonodajo na področju sežiga in sosežiga odpadkov in pripravi celovito strategijo ravnanja z odpadki;
- vlado so pozvali, naj preuči možnost za povišanje koncesnin od izkoriščanja mineralnih surovin ter preveri izdana okoljevarstvena dovoljenja za sosežig odpadkov v cementarni.

VIRUSNA POMLAD

Nadaljnje aktivnosti je upočasnila epidemija korona virusa. Številne dejavnosti so začasno prenehale z delovanjem, zaprli so se objekti, prepovedano je bilo zbiranje ljudi in gibanje izven občin svojega bivališča. Le nekatere industrijske dejavnosti so nemoteno delovale - in s tem tudi uvoz odpadkov iz Italije za sosežig v cementarni in izvoz klinkerja. Čeprav so bila območja v Italiji najbolj prizadeta z virusom in čeprav ta proizvodnja ne sodi med nujno potrebno oskrbo prebivalcev.

Zaskrbljeni zaradi možnosti prenosa okužbe s kamionskimi prevozi smo ministrstva opozorili, da bi okužba usodno vplivala na azbestne bolnike v našem območju ter jih pozvali, naj prepovejo tovorni promet iz žarišča epidemije - Italije. Toda prejeli smo le pavšalni odgovor s citiranjem državnega odloka, po katerem je cestni tovorni promet v Republiko Slovenijo dovoljen...

V pomladnih mesecih smo bili nato priča pospešenim propagandnim aktivnostim: kar naenkrat so se našla sredstva za obnovo javne razsvetljave (pri čemer se je spotoma posekalo še drevesa, ki so ščitila stanovanjske hiše pred industrijskim kompleksom) in za obnovo igrišča. V časopisih se je povečalo število oglasov. Povečala se je višina regresa delavcem (kar pa ni vplivalo na izplačilo več kot polovice dobička lastnikom). Še celo milijon evrov naj bi se našel za čiščenje soške vode v pitno vodo za prebivalce Anhovega in Deskel...

5. JUNIJ - SVETOVNI DAN OKOLJA

Skupščina ZN je leta 1972 razglasila 5. junij za svetovni dan okolja. Ozaveščal naj bi o pomembnosti varstva okolja in sprožiti zavedanje, da s svojim današnjim ravnanjem oblikujemo prihodnost.

Ob tem smo se spomnili, da Slovenijo radi predstavljamo kot zeleno oazo, a nam sprehod do gozda razkrije tudi odvržene smeti. Politiki nam radi pripovedujejo o skrbi za okolje, a je Vlada nedavno omejila možnosti za sodelovanje nevladnih organizacij. In prav na svetovni dan okolja so odstopili člani državnega odbora za okoljsko politiko.

Spomnili smo se tudi, da nemočno opazujemo, kako nekoč staroversko svetišče Jelenk izginja v terasah kamnoloma. In da se je leta 2001 na referendumu večina občanov izrekla proti sosežigu odpadkov, a se njihova volja še vedno ni udejanjila...

Nekatere rešitve za boljše okolje nam je dolžna podati država. Tak primer je sežig odpadkov: nesprijemljivo je, da se odpadki sežigajo v industrijskih pečeh brez filtrov in so jim zato dovoljeni večji izpusti škodljivih snovi.

A marsikaj lahko storimo tudi sami. Na primer manj uporabljajmo avtomobile. Kupujmo bolj preudarno in posegajmo po lokalnih proizvodih - s tem bomo pomagali lokalnemu gospodarstvu in proizvedli manj odpadkov. Reciklirajmo. **Predvsem pa namenimo nekaj svojega prostega časa prizadevanjem za ohranitev našega okolja.** Tako nas bo kmalu dovolj, da ga nihče ne bo mogel izčrpavati in ogroziti prihodnosti naših otrok.

JUNIJSKA ČISTILNA AKCIJA IN TEMATSKI POHOD

13. junija smo se udeležili čistilne akcije »Zeleni dan v dolini Soče«. Na poti od železniške postaje proti Krstenicam smo pobrali kar nekaj odvrženih pločevink, plastenk in drugih odpadkov. **Nobenega od teh odpadkov nismo odvrgli tisti, ki smo jih pobirali, a je bilo vseeno prav, da smo to naredili. Ker je narava, v kateri so ležali, naš domači kraj.**

25. junija pa smo se kot prejšnja leta odpravili na tematski »pohod upanja« iz Anhovega mimo Gorenjega Polja, Krstenic in Gorenje vasi do pokopališča v Kanalu, kjer stoji obeležje žrtvam azbesta in opomin okoljskemu onesnaževalcu. Dogodek smo obogatili s kulturnim programom in ogledom cerkvice svetega Miklavža v Krstenicah.

ZA NARAVO NA SAVO

27. junija smo se na povabilo zasavskega društva Eko krog udeležili akcije Za naravo ob Savo. Njen cilj je bil povezati naravovarstvena in okoljevarstvena društva, preveslati, prekolesariti ali prehoditi tok reke Save ter opozoriti na potrebo po varovanju narave pred škodljivimi posegi. **Člani društva smo se priključili pohodu na odseku med Renkami in Trbovljami s sloganom »Hočemo manj smeti, ne več sežigalnic«.** Zasnovan je bil kot dogodek brez odpadkov (Zero Waste Event).

Po prihodu v Trbovlje smo pred cementarno prisluhnili nagovoru Uroša Macerla, predsednika Eko kroga, in si izmenjali izkušnje. Po povratku v Zagorje smo druženje nadaljevali v prijetnem vzdušju ob reki in načrtovanju skupnih aktivnosti. Dan je hitro minil in poslovili smo se z dogovori o tesnem sodelovanju tudi v bodoče.

ŽALOSTNA ZGODBA O PITNI VODI V ANHOVEM (in Močilih, Robidnem Bregu, Desklah, Rodežu)

24. julija se je za prebivalce Anhovega pričelo težko obdobje. V jutranjih urah jih presenetila penasta in smrdljiva voda iz pip, ki je puščala veliko usedline. Delavci občine Kanal ob Soči so ugotovili, da so iz čistilne naprave industrijskih odpadnih vod podjetja Eternit Slovenija vdrle kemikalije v vodovodni sistem za oskrbo prebivalcev. Že isti dan naj bi bila napaka odpravljena, nato je bilo krajanom sporočeno naj vodo iz pip iztočijo in pred uporabo prekuhavajo.

V sredo, 5 dni po onesnaženju, pa je sledilo obvestilo, da je vodo iz vodovodnega omrežja prepovedano uporabljati za prehrabne namene, pitje in umivanje zob. **Krajanom je bila za oskrbo s pitno vodo pripeljana gasiljska cisterna.**

Ob tej priložnosti se je pokazalo, da vodovodni sistem za oskrbo krajanov še vedno poteka skozi industrijski kompleks in je tam prepleten z omrežjem tehnološke vode. Zato je nevarnost onesnaženja stalno prisotna.

Spoznali smo, da je prav, da je občina oskrbela z vodovodi mnogo naselij, kjer so imeli samo kapnice in vodnjake, pozabili pa smo, da tudi tam, kjer vodovod obstaja, tako »zmešano« omrežje ni sprejemljivo.

Dogodek je odprl tudi širše vprašanje. Za pitno vodo naj bi se tudi v bodoče uporabljala voda iz Soče, ki ni čista in je po dežju polna umazanije. Koliko kemikalij je potrebno uporabiti, da postane pitna? Zakaj smo krajan v teh naseljih edini v občini oskrbovani z vodo iz Soče, ostali pa jo imajo zagotovljeno iz čistih vodnih izvirov?

Ker ni kazalo, da se bo problematika pričela trajno in sistematično reševati, smo se obrnili na direktorja NIJZ dr. Milana Kreka. 14. avgusta je obiskal krajan v Anhovem. Njegovo stališče je bilo jasno: v NIJZ imajo pomisleke k uporabi vodovoda, ki poteka skozi industrijski kompleks in predlagajo, da se za oskrbo krajanov poišče kvaliteten vir pitne vode in črpanje iz Soče ukine. Nato smo se z njim v Desklah pogovorili tudi člani društva, naša zdravnica in mlada zdravnica. Predstavili smo mu okoljsko in zdravstveno problematiko v naših krajih. Stališče, ki ga je kasneje podal medijem, je bilo, da NIJZ ne dopušča dodatnih onesnaženj v to dolino.

Krajan v Anhovem so v tem času pričeli zbirati podpise za zahtevo, da se pristopi k izgradnji novega vodovoda, ki bo ločen od industrijskega kompleksa ter da se za pitno vodo preneha uporabljati voda iz Soče. To njihovo iniciativo smo podprli, ker se z vodo iz Soče oskrbujejo tudi krajan Deskel, Močil, Robidnega brega in Rodeža in jim pomagali pri zbiranju podpisov. Vse krajan smo pozvali, da prispevajo svoj podpis na stojnici v Desklah, nekateri člani društva so se za to ponovno angažirali. **Tako smo zbrali preko 600 podpisov.**

Zbrane podpise smo 1. oktobra predali pred sejo občinskega sveta županji skupaj z zahtevo, da se opravi ponovna obravnava občinske strategije oskrbe s pitno vodo. Županja je obljubila sklic izredne seje občinskega sveta na to temo.

ZA NARAVO OB SOČO

V drugi polovici septembra je v Posočju potekala akcija »Za naravo ob Sočo«. Udeleženci smo kolesarili, hodili ali veslali vzdolž reke Soče, da bi opozorili na nevarnosti posegov v okolje, sočasno pa pobirali smeti in obeležili Svetovni dan čiščenja (World Cleanup day). Glavni dogodek se je odvil v Anhovem in Desklah in opozoril na okoljsko in zdravstveno problematiko našega območja.

Otvoril ga je predsednik društva Eko krog Uroš Macerl, ki je na področju varovanja okolja prejel prestižno Goldmanovo nagrado. Predstavil je boj proti sosežigu odpadkov v cementarni Lafarge, diskriminatorno zakonodajo in nedelovanje pristojnih služb.

Po predavanju smo se odpravili v Anhovo. Množico je pozdravil vodja združenja Balkan River Defence Rok Rozman, nato pa jo nagovorila članica društva Eko Anhovo Mateja Sattler. Izpostavila je problematiko sosežiga velikih količin odpadkov v cementarni in aktualno problematiko pitne vode. Dogajanje so s pesmimi popestrile Kombinatke. V protestnem pohodu smo se podali proti Desklam in na glavnem trgu ob podpori domačinov in ljudi iz vse Slovenije prebrali zahteve državi in lokalni skupnosti:

- **od države zahtevamo uresničitev ustavne pravice življenja v čistem in zdravem okolju.** Nesprejemljivo je, da so cementarnam pri sosežigu odpadkov dovoljeni nekajkrat večji izpusti v zrak. Pričakujemo tudi bolj poglobljeno presojo novih posegov v okolje in sanacijo okolja, ki po mnogo letih od ukinitve azbestne proizvodnje še vedno ni očiščeno tega materiala.
- **od občine Kanal ob Soči pa zahtevamo nov in neoporečen vir pitne vode namesto vode iz Soče ter nov vodovod, ki bo ločen od industrijskega kompleksa.** To so s podpisi potrdili tudi krajan.

Ob Sočo torej nismo šli le zaradi narave, ampak tudi zaradi našega domačega okolja, v katerega se že sedaj izpuščajo velike količine škodljivih snovi in v katerem se nam napoveduje še večje izkopavanje mineralnih surovin, še večji sosežig odpadkov in še več tveganj za naše zdravje.

MATEJA SATTLER - OSEBNOST PRIMORSKE

3. oktobra nas je razveselil pomemben dogodek: bralci, in poslušalci primorskih medijskih hiš so za osebnost Primorske izbrali našo krajanico in članico Matejo Sattler, ki je veliko svojega časa namenila prizadevanjem za

okolje. Ta naziv ji veliko pomeni, je povedala v pogovoru za Primorske novice, saj je obenem priznanje društvu Eko Anhovo. **»Zelo sem vesela, da so ljudje prepoznali pomembnost naših prizadevanj«**, je dodala in upa, da bo to vzpodbuda prebivalcem, da se pridružijo.

Izbor Mateje za osebnost Primorske je že drugo letošnje priznanje osebam, ki želijo izboljšati naše okolje in zdravje. V januarju je bila za osebnost Primorske izbrana naša zdravnica dr. Nevenka Mlinar zaradi poziva zdravnikov državnim in občinskim odločevalcem.

Če povežemo vse to, lahko z optimizmom zapišemo: vedno očitnejše je, da postaja ljudem v srednji Soški dolini in širši okolici še kako mar za svoje okolje.

ZGOVORNA ODDAJA »TARČA«

8. oktobra je bila oddaja Tarča na RTV Slovenija posvečena našemu okolju. **Lepo je izpostavila vso bedo državno-lokalnih-kapitalskih povezav:**

- državni organi so se problematiki enostavno izognili in se niso odzvali
- lokalna oblast ne ve kaj bi sama s sabo (jaz ne vem, jaz nisem strokovnjakinja, naj prevzamejo odgovornost inšpektorat in inštitut...)
- podjetje pa je ponavljalo od PR agencij naučene fraze (investirali smo 150 mio €, mi smo najboljši...)

Vseeno pa smo lahko začutili: fraze, sponzorirani posamezniki in prirejene razlage se vedno bolj razgaljajo in malokdo jim še naseda. Interpretacije, da so vsi izpusti v dovoljenih mejah, je slikovito komentirala prof. dr. Metoda Dodič Fikfak: **»Ne merite nam holesterola in ne razlagajte nam, da ga imamo v dovoljenih mejah, če pa obstaja možnost, da nas dejansko razjeda rak...«**

Vzemite si čas in si jo ponovno oglejte v arhivu RTV Slo: <https://4d.rtvsllo.si/arhiv/tarca/174723677>

SEJA ODBORA DRŽAVNEGA ZBORA

18. oktobra smo se na povabilo Državnega zbora udeležili seje Odbora za infrastrukturo, okolje in prostor na temo problematike oskrbe s pitno vodo v občini Kanal ob Soči. Opozicijske stranke so same zahtevale sklic seje, zato smo bili zadržano optimistični in upali, da bo pripomogla k razrešitvi razmer za krajanje Anhovcega.

Toda slišali smo marsikaj, kar v hram demokracije ne bi sodilo, tudi od predstavnikov občine. Poslancem je bila problematika pitne vode v Anhovem nepoznana, zato so bile razprave splošne, češ »saj imajo tudi drugi probleme z vodo«. Nismo se mogli izogniti občutku, da jih je nekdo obiskal in predlagal, naj raje opustijo to problematiko...

Seja se je zaključila s sprejetjem sklepa, naj Vlada preveri evropska sredstva za zagotovitev pitne vode v občini. Ostale predlagane sklepe je večina poslancev

zavrnila. Med njimi tudi poslanec, ki je še nedavno lobiral za glasove v naših krajih in je zdaj »sprte strani« (katere?) pozval, naj se dogovorijo med seboj...

Sejo si lahko ogledate v arhivu RTV Slo: <https://4d.rtvsllo.si/arhiv/seje-odbora-za-infrastrukturo-okolje-in-prostor/174725660>

VNOVIČNO ONESNAŽENJE SOČE

13. novembra smo se zgrozili ob ponovnem onesnaženju reke Soče: v Kanalu naj bi iz podjetja izteklo 1200 litrov kurilnega olja. **Že drugič v dobrih treh mesecih**, 30. julija je namreč izteklo olje iz podjetja v industrijskem kompleksu v Anhovem (oziroma kot so zapisali: »opazili so manjši oljni madež na reki Soči«).

Pristojni so nam v obeh primerih zagotavljali, da večjih posledic ni bilo. Vseeno pa nas je to spomnilo na veliko nezgod, s katerimi se soočamo zaradi sobivanja z industrijo. Kot se je na primer 18. aprila ponesrečilo miniranje starih silosev. Vedno gre lahko kaj narobe, če še tako pazimo. In kadar je v nekem okolju nakopičenih veliko nevarnih dejavnosti - od prevoza eksploziva in miniranj v kamnolomu, prevoza in skladiščenja odpadnih gum in odpadnih olj, prevoza in sežiga odpadkov z veliko nevarnimi snovmi - nastane v seštevku ogromno možnosti za nepredvidene dogodke. Tega bi se morali zavedati, ko želi kdo v to okolje vnašati nove dejavnosti.

LETO DNI KASNEJE:

obvarovali smo naše okolje - za zdaj?

V začetku novembra je minilo leto dni, kar smo v društvu Eko Anhovo samoiniciativno poslali Agenciji RS za okolje pobudo, naj zavrnejo namero podjetja Salonit Anhovo, da bi količino sosežiga odpadkov povečal za skoraj četrtino – s sedaj dovoljenih 108.960 ton/leto na 135.000 ton.

Dva tedna pred tem pa je po vseh dogodkih vendarle prišlo do odločitve: podjetje je namero za povečanje sosežiga odpadkov umaknilo. Po njihovih besedah zato, ker »v duhu transparentnosti, odprtosti in želji po konstruktivnem dialogu samoiniciativno predlagajo, da se za ambiciozne razvojne načrte do razogljičenja opravi presojo vplivov na okolje.« **Agencija RS za okolje pa je za Primorske novice povedala, da bi bila podjetju taka presoja že naložena, če ne bi umaknilo vloge...**

Za nami je torej leto mnogih aktivnosti in prizadevanj, ki so naše okolje in zdravje obvarovala pred novimi obremenitvami in tveganji. Čeprav najbrž le za nekaj časa. **Zato ponovno vabimo vse krajanje: pridružite se prizadevanjem za čisto in zdravo bivalno okolje!** Obiščite spletno stran www.ekoanhovo.org, izpolnite prijavnico in postanite član društva. Skupaj bomo močnejši.

IN SEVEDA: OSTANITE ZDRAVI ! ŽELIMO VAM VELIKO SREČE IN RADOSTI V NOVEM LETU 2021 !

Eko Anhovo in dolina Soče
www.ekoanhovo.org
december 2020

Občina Kanal ob Soči
sofinancirano iz sredstev razpisa
za projekte društev